

Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України
відділ історії зарубіжної філософії
сектор історії східної філософії

30 січня 2018, 16:00
к. 327

СЕМІНАР ДОСЛІДНИКІВ СХІДНИХ ФІЛОСОФІЙ

Засідання СХІ

Тема засідання:

“Доктор Фройд у хасидському світі:
Менахем Нахум Фрідман з Іцкан та його трактат
«Сновидіння та його тлумачення»”

Доповідач:

Катерина Малахова, к.ф.н., дослідник історії
хасидизму та рабиністичної думки Нового часу,
сектор історії східної філософії,
відділ історії зарубіжної філософії,
Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ

ЗАПРОШУЄМО УСІХ ЗАЦІКАВЛЕНИХ!

Див.:

www.tdsf.kiev.ua/

http://community.livejournal.com/ukr_asia_philos

<http://www.facebook.com/OrientalPhilosophiesSeminarKyivUkraine>

АНОТАЦІЯ

Доповідь присвячена розглядові першої спроби часткового перекладу творів Зігмунда Фрейда мовою іврит. Як не дивно, ця спроба належить не науковцеві - а рабину, точніше, хасидському *цадику* початку 20-го сторіччя, нащадкові славетної династії Ружин, Менахему Нахуму Фрідману з містечка Іцкани.

Роль цього несправедливо забутого інтелектуала у взаємодії рабиністичної та європейської думки на початку ХХ сторіччя чимала: наприклад, саме йому належить честь введення терміну "естетика" в сучасну рабиністичну мову. В 1925 році, після повернення з Відня, він друкує в Чернівцях трактат "Халом у-пітроно" ("Сновидіння та його тлумачення"), в якому знайомить свою спільноту з ідеями Фрейда. Способам розуміння (або не-розуміння) Фрейда в цьому творі буде присвячено нашу розмову.

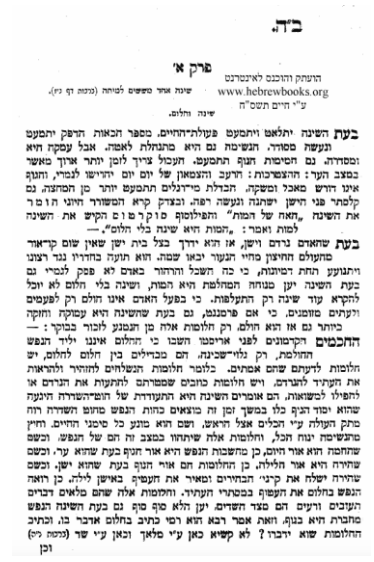
МАТЕРІАЛИ ДО ДОПОВІДІ Менахем Нахум Фрідман з Іцкан

(1879-1933, Садігура-Чортків-Відень-Іцкани)

«Сновидіння та його тлумачення»
(«Халом у-пітроно»), Чернівці, 1925.

6 глава /переклад з івritу/

«На думку професора доктора Фрейда, нема жодного сновидіння без свого тлумачення. Тобто в кожному сні є якийсь сенс, який потребує тлумачення. Проте розгадка сновидінь Фрейда не схожа на звичайне тлумачення снів. Фрейд не тлумачить сновидіння за єдиним шаблоном – наприклад, хто побачить уві сні, що отримав листа, то прогнівиться, а хто похорон – той ожениється. Ні; згідно з його думкою, розгадка сновидінь криється у досвіді самого сновидця, в подіях, що трапилися з ним протягом життя. Більше того, ключ до сновидіння криється не лише в подіях того дня, коли воно наснилося, ба навіть не в подіях того року; інколи уві сні можна знайти речі, які скоїлися з людиною в дитинстві. Крім того, сновидіння може сполучати різні події, що сталися в різний час. Іншими словами, сон бере різні події з різних часів та складає з них єдине видіння.

Відповідно, аби зрозуміти сновидіння, треба зробити аналіз: розділити сон на події і збагнути, які його частини до яких подій відносяться. Аналіз – це головне, без нього неможливо дійти до правильного тлумачення.

А щоб зробити теорію доктора Фрейда зовсім зрозумілою, наразі я вдамся до тлумачення одного з моїх власних сновидінь по системі доктора Фрейда; тоді читач зможе ясно її собі уявити.

Сниться мені, що я вийшов з електричної колісничі (*міркевет хаималь*), їхньою мовою – *трамвай*. Захожу в павільйон, схожий на трамвайну зупинку. І ось, зупиняє мене стражник, і вимагає мій квиток. Я відповідаю, що викинув його одразу ж як вийшов з трамвая, і збираюся пройти далі; але він не відпускає мене, і знову й знову вимагає мого квитка; мовляв, якщо я не пред'явлю квиток, мене буде оштрафовано. Я пояснив йому, що трамвай – то не потяг; це на залізниці треба зберігати квиток до кінця проїзду і в кінці віддати його стражникові. Але ж в трамваї в той самий момент, коли пасажир виходить з колісничі, він може викинути свій квиток, і ніхто не має жодного права його вимагати. А той знову за своє – давай, мовляв, квиток; і не давав мені піти звідти. Тоді я розлютився, та й кажу: ти п'яний, чи з глузду з'їхав? Як не відпустиш мене негайно, я тебе відведу в поліцейську управу (*форштанд* на їхній мові). Мої слова справили на нього певне враження, і він відстав. Але я вже до того розгнівився, що сам не міг полишити того стражника у спокою, і все казав йому: як може службовець бути настільки дубоголовим, щоб не знати правила проїзду? Не знати, що контролер не може вимагати квиток у пасажирів трамвая, коли той вже стоїть на зупинці?

І не міг я ніяк заспокоїтися, поки не звернувся до якогось чоловіка, високого на зріст і з довгою бородою, одягненого у військову форму. Я спитав у нього – мовляв, чи Ви бачили коли-небудь такого ідіота, щоб вимагав трамвайний квиток на зупинці? І він відповів мені, і сказав, що я маю рацію, але навіщо стільки балачок? Тут я охолонув та пішов своєю дорогою.

А тепер, згідно з системою Фрейда, необхідно перш за все зробити аналіз сновидіння, щоб дізнатися, на які події натякає та чи інша його частина. Мені пригадалася історія З.Т., що вона розповіла її мені в день, коли мені наснився цей сон. Вона їхала трамваєм, і була страшенна тиснява, і вона не спромоглася купити квиток. За кілька хвилин підійшов службовець (їхньою мовою –

контролер), і попросив показати квиток. Вона сказала, що через тисняву не змогла його купити. Але тут в суперечку втрутився водій, говорячи, що все ж можна було й купити. З.Т. показала йому гроші, зажаті в руці – хіба можна було уявити, що вона збиралася проїхати без квитка? Але оскільки контролер наполягав на своєму, присудили їй штраф у дві крони.

Очевидно, що в основі мого сновидіння – саме ця подія. Але також очевидно, що однієї лише цієї події недостатньо для складання сюжету мого сну. Інакше звідки б узялася суперечка зі стражником? Довго я думав, поки нарешті не згадав один випадок, що стався зі мною більше п'яти років тому.

Я повертався з французької землі додому, їхав через Чернівці і збирався чекати кілька годин на чернівецькому вокзалі. Входячи у вокзал, я віддав квитка швейцарові, і пішов у вбиральню, аби вимити руки та обличчя. Я пробув у вбиральні приблизно півгодини. А коли вийшов звідти – до мене підійшов один зі швейцарів і попросив мій квиток. Я сказав, що віддав свого квитка, коли входив до вокзалу, тому швейцарові, що там стояв; а тепер я повернувся із вбиральні. Але він заладив своє, щоб я віддав йому квиток, і не давав мені піти. Тоді я почав грубити, сказав, що він може вимагати квиток при виході з потягу (меркава), але ж не з туалету. І поки ми сперечалися, підійшов інший швейцар, що був зі мною добре знайомий; а він насправді був високий на зріст і мав довгу бороду. Я все йому розказав, і той признав, що я правий. А коли перший швейцар почув від другого, хто я, то попросив прощення.

Таким чином, в моєму сновидінні змішалися дві події, які й утворили єдине видіння зі своїм змістом».